

FORVALTNINGSPLAN

Saltstraumen

Verneområde	VV00003081
Utskriftsdato	02.11.2023
Planstatus	FVP til høring

Statsforvalteren i Nordland

INNLEDNING

SALTSTRAUMEN (VV00003081)

Godkjent av	Anne Sofie Bråge Fjeldstad
Oppstartsdato	28.01.2021
Planlagt revisjon	
Sametingskonsultasjon	
Godkjent dato	
Høringsdato	02.11.2023
ephorthe saksnummer	2020/6662
Forvaltningsmyndighet	Statsforvalteren i Nordland
Forvaltningsmyndighetstype	Statsforvalter
Oppsyn	https://www.miljodirektoratet.no/om-oss/miljodirektoratets-organisasjon/statens-naturopsyn/lokalkontor/regioner/nordland/fauske/
Fylker	Nordland
Kommuner	Bodø

Verneform	marint verneområde (naturmangfoldloven)
Verneplan	Marin verneplan
Vernet dato	21.06.2013

OM FORVALTNINGSPLANEN

Forvaltningsplaner skal sikre en enhetlig forvaltning av verneområder ved å gi retningslinjer om bruk, informasjon, skjøtsel og tilrettelegging. Forvaltningsplaner skal fungere som en presisering og utdyping av verneforskriften, og gi retningslinjer for forvaltningens dispensasjonspraksis. Forvaltningsplaner skal definere forvaltningens mål for verneområdet og beskrive aktuelle tiltak for skjøtsel, tilrettelegging og besøksforvaltning. Det er forvaltningsmyndigheten som har ansvar for utarbeidelsen av forvaltningsplanen. Verneforskriften med tilhørende vernekart angir rammene for forvaltningsplanen. Utarbeidelsen av forvaltningsplaner skal så langt det passer følge Miljødirektoratets rundskriv M-481/2016 - *retningslinjer for saksbehandling i verneplanarbeid*. Utkast til forvaltningsplan skal sendes på høring til grunneiere og andre berørte interesser, der alle har mulighet til å komme med innspill til planen. Forvaltningsplaner for store verneområder og Ramsar-områder godkjennes av Miljødirektoratet. Forvaltningsplaner for mindre verneområder, slik som Saltstraumen marine verneområde, godkjennes av Statsforvalteren.

FORVALTNINGSMYNDIGHETENS OPPGAVE

Forvaltningsmyndigheten skal forvalte verneområder i tråd med naturmangfoldloven, verneforskriften og Miljødirektoratets retningslinjer for verneområdeforvaltning ved å:

- Behandle søknader om dispensasjon fra verneforskriften.
- Følge opp brudd på vernebestemmelsene.
- Svare på spørsmål om dispensasjoner og regelverk.
- Melde behov for oppsyn og midler til skjøtsels- og informasjonstiltak til Miljødirektoratet.
- Oppdatere faktaopplysninger om verneområdene i Naturbase.
- Rapportere enkeltvedtak i Miljøvedtaksregisteret.
- Lage forvaltningsplan, skjøtselsplan eller besøksstrategi ved behov.
- Iverksette skjøtsels- og informasjonstiltak. Større tiltak utføres med innleid ekstern kompetanse.

TILLEGGSSOPPLYSNINGER

Sametinget har i brev av 21.04.2021 gitt tilbakemelding om at de ikke ser behov for konsultasjon om utarbeidelse av forvaltningsplan for Saltstraumen marine verneområde.

OMRÅDEFAKTA

Landareal (daa)

Sjøareal (daa)

24700

IUCN-status	IkkeVurdert
Ramsar-status	
Emerald-status	

NATUR

BESKRIVELSE

Saltstraumen marine verneområde ligger i Bodø kommune. Saltstraumen er kategorisert under naturtypen sterke tidevannsstrømmer i Naturbase, og er verdsatt som svært viktig. Saltstraumen forbinder Skjerstadvjorden med Saltenfjorden og regnes som verdens sterkeste tidevannsstrøm. Den har et terskeldyp på 26 m og munningsbredde på 255 m i overflaten. Det er beregnet at det i gjennomsnitt strømmer 3500 m³ vann over terskelen hvert sekund. Maksimal vannhastighet er målt til 20 knop/37 km/t. Dempningen gjennom Saltstraumen gjør at forskjellen mellom flo og fjære i Skjerstadvjorden er under 70 prosent av hva den er utenfor terskelen. Bassenget i Skjerstadvjorden er svært dypt og har et høyt oksygeninnhold i hele vannsøylen på grunn av god vannutskiftning gjennom Saltstraumen. Vannet som passerer det trange og grunne sundet fører med seg næringsstoffer fra dypet og skaper et unikt undervannsmiljø og et mangfoldig marint liv.

Det marine verneområdet dekker et sjøareal på 24,7 km² (inkl. landareal i tidevannssonen opp til midlere høyvann (normal flo)). Verneområdet omfatter overflaten, vannsøylen og sjøbunnen.

NATURTYPER BESKRIVELSE

En naturtype er en ensartet type natur. Den omfatter alle levende organismer og de miljøfaktorene som virker der. Spesielle typer naturforekomster, samt spesielle geologiske forekomster regnes også som naturtyper. Det har opp gjennom årene vært flere kartleggingssystemer som har definert hva som regnes for naturtyper. Det har også vært flere revideringer av definisjonene innenfor kartleggingssystemene. Saltstraumen marine verneområde ble vernet for å ta vare på et område med naturtypen *sterke tidevannsstrømmer*. Naturtypen er beskrevet i daværende Direktoratet for Naturforvaltnings håndbok 19 (2001) *Kartlegging av marint biologisk mangfold*, og karakteriseres som områder med tidevannsstrøm sterkere enn 10 knop.

Etter området ble vernet i 2013 ble NIVA og NGU engasjert til å utføre en naturtypekartlegging etter kartleggingssystemet Naturtyper i Norge (NiN) versjon 1.0. Rapporten forelå i 2015. Ved hjelp av videoanalyser og 1112 punktregistreringer ble det observert sju marine hovedtyper natur fordelt på femten ulike naturtyper. Hovedsakelig fordeles de registrerte naturtypene på grunne og dype naturtyper, etter tilgangen av tilstrekkelig sollys for fotosyntese, samt substrattypen som styres av strømeksponeeringen. I Saltstraumen er skillet mellom grunne og dype naturtyper om lag 30 meter. Det er satt ut fra tilstedeværelse eller fravær av rødalger. I de grunne områdene dominerte naturtypen «*Eufotisk normal sterk energi saltvannsbunn*» (fast fjell og stabile blokker med permanente samfunn av flerårige alge- og dyrearter) og «*Rødalgefastbunn*» (fast fjell og stein med permanente samfunn av rødalger) i de mest strømsterke områdene. I de middels strømpåvirkede områdene var naturtypene «*eufotisk hard mellomfast bunn*» (fin til grov grus) og «*eufotisk bløt mellomfast bunn*» (grov sand) de mest utbredte. I de dypere områdene dominerte naturtypen «*afotisk normal fast saltvannsbunn*» (stein og fjell) i de strømsterke områdene. I de middels strømsterke områdene dominerte «*afotisk hard mellomfast bunn*» (fin til grov grus) og «*afotisk bløt mellomfast bunn*» (grov sand), mens det i Saltfjorden utenfor strømområdet ble observert større variasjon i naturtyper. Størst forekomst hadde «*Løs afotisk bunn med kontinuerlig oksygentilgang*» (leire, fin sand). Andre naturtyper som ble observert i Saltstraumen marine verneområde var «*stortareskogbunn*», «*kalkalgegrusbunn*» og «*skjellsandbunn*». Flere av naturtypene i NiN 1.0. er i ettertid revidert og endret definisjoner på i nyere utgaver av kartleggingssystemet.

ARTER BESKRIVELSE

Sterke tidevannsstrømmer har ofte et rikt liv av filtrerende organismer med evne til å feste seg til sjøbunnen. På grunn av næringsrikheten blir individene ofte større i sterke tidevannsstrømmer og står tettere enn andre steder. I Saltstraumen, som regnes for å være verdens sterkeste tidevannsstrøm, er individene ekstra store og står ekstra tett. Det rapporteres om tette matter av filtrerende dyr, slik som sjøanemoner, hydroider, svamp, sekkedyr, lærkorall, sjøpølser, blåskjell og rur. Tettheten av slike forekomster reduseres vanligvis ut fra strømmen og nedover i dypet, men i Saltstraumen finner man forekomster over store arealer og ned mot 100 meters dyp. De strømrike områdene har tilsynelatende redusert artsdiversitet, men nyere undersøkelser har vist at de tredimensjonale strukturene som disse dominerende artene skaper huser et stort mangfold av andre mindre arter, slik som mark, krepsdyr og snegl. En særegenhet med faunaen og floraen i sterke tidevannsstrømmer er at strømmen trekker med seg kaldt og salt vann fra dypere vannlag. Det gjør at også arter assosiert med mye større dyp kan trives i slike områder. Det gjør blant annet at sportsdykkere i Saltstraumen kan observere arter som ellers lever for dypt til at de kan nås med vanlig sportsdykkerutstyr andre steder. En annen årsak til stor artsrikdom i sterke tidevannsstrømmer er at få mobile predatorer klarer å tilpasse seg de sterke strømforholdene. Dette letter predasjonstrykket på mange av de mindre artene, som igjen gir grunnlag for et stort mangfold. Et annet eksempel på økt artsrikdom som følge av redusert predasjonstrykk er kråkebollers beiting på tareskog. Den sterke strømmen reduserer kråkebollenes evne til beiting. Det gjør at tareskogen ofte er mer velutviklet i områder med mye strøm. Tareskogen er som kjent også vertskap for et stort mangfold av andre mindre arter. På grunn av næringsrikheten er Saltstraumen også meget fiskerik. Saltstraumen er i tillegg leveområde for en rekke fuglearter, blant annet en stor koloni med ærfugl.

RØDLISTEARTER BESKRIVELSE

Det er ikke mange marine arter på den norske rødlista for arter (2021). Det skyldes i hovedsak at det er begrenset kunnskap om bestandsstørrelse og utbredelse til marine arter utover de kommersielle fiskeartene. I Artskart er det, når man ser bort fra sjøfugl, bare registrert en marin rødlisteart innenfor Saltstraumen marine verneområde. Det er en observasjon av laks (nær truet). I tillegg må vi anta at vanlig uer (sterkt truet) og hummer (sårbar) lever innenfor verneområdet. Det er også sannsynlig at området tid om annen besøkes av rødlistearter som ål (sterkt truet), pigghå (sårbar), svartskate (sårbar), havniøye (nær truet), håkjerring (nær truet) og steinkobbe (nær truet).

GEOLOGI BESKRIVELSE

Berggrunnen i Saltstraumen-området består av karbonatholdige bergarter (kalkspatmarmor, kalkglimmerskifer og kalksilikatgneis), i tillegg til noe granitt og granodioritt. De granittiske bergartene er motstandsdyktige mot erosjon, mens karbonatbergarter bløtere og mindre motstandsdyktige mot forvitring og erosjon, og vann og is har lettere for å kunne grave seg ned i dem og utforme landskapet. Det karakteristiske landskapet ved Saltstraumen er formet av erosjon fra isbreene fra de siste istidene. Bergveggene under vann langs Saltstraumen har mange søkk og ujevnheter som er viktige gjemme- og levesteder for mange arter. Det finnes også en del jettegryter under vann i området. Fordelinga av bunnsedimenter i Saltstraumen-området gjenspeiler i stor grad dybde- og strømforhold; finkorna sedimenter som slam og sand blir avsatt i dype områder med lite bunnstrøm, mens grunne områder med mye strøm er det erosjon eller ingen avsetning av sedimenter. I de grunne områdene med mye strøm er det fjell og grove sedimenter som grus, stein og blokk.

KLIMAENDRING

Saltstraumen marine verneområde påvirkes i likhet med de øvrige havområdene langs norskekysten av pågående klimaendringer. Klimaendringene vil gradvis gi oss et surere og varmere hav. Arter som er avhengige av kalkstrukturer er spesielt utsatt for forsuring. Forsuringen medfører dårligere tilgang til stoffene de er avhengig av for å danne skall og skjeletter. Varmere havtemperatur vil medføre at arter flytter på seg. Noen arter vil trekke nordover til kaldere vann, mens andre mer varmekjære arter vil trekke inn i området. I tillegg vil havnivået øke i takt med smeltingen av isen på polene og på Grønland. Kartverket har estimert at havnivået i Saltstraumen i 2090 vil ha steget med 56 cm fra dagens nivå. Det vil medføre noe endring på strømforholdene i verneområdet.

ANNEN NEGATIV PÅVIRKNING

Saltstraumen er fiskerik og en svært populær fiskeplass for fritidsfiskere. Det fiskes intensivt både fra båt og med stang fra land. Fisking fra land kan være krevende på grunn av sterk og uforutsigbar strøm. Det er markante steinformasjoner og mye tang og tare som det er lett å sette seg fast i. Det gjør at store mengder fiskesluker og fiskesnører slites av og forsøpler sjøbunnen. Bodø sportsdykkerklubb har årlig siden 2005 ryddet avslitte sluker i Saltstraumen. De har siden den gang ryddet om lag 10 tonn sluker, noe som tilsvarer mer enn 300 000 sluker. Dette tilsier at det i snitt slites mer enn hundre sluker om dagen i sommersesongen. Slukene og spesielt fiskesnørene er til skade for dyre- og fuglelivet i straumen. Det er flere eksempler på dyr og fugler som har viklet seg inn i fiskesnørene. I tillegg utgjør slukene en forurensningskilde av bly og plast til det marine miljøet.

BRUK OG HISTORIKK

EIERSTRUKTUR

Det marine verneområdet omfatter sjøbunn og fjæresone opp til middel høyvann. Verneområdet berører privat grunn i fjæresonen. Verneområdet berører følgende gnr./bnr.: 73/70, 74/1, 74/2, 74/3, 74/4, 74/6, 74/8, 74/10, 74/46, 75/1, 75/2, 75/4, 75/6, 75/7, 75/8, 75/9, 75/10, 75/11, 75/13, 75/14, 75/16, 75/37, 75/40, 75/52, 76/1, 76/2, 76/3, 76/4, 76/8, 76/11, 76/26, 76/57, 77/1, 77/2, 77/3, 77/4, 77/5, 77/7, 77/8, 77/9, 77/10, 77/12, 77/15, 77/18, 77/30, 77/39, 77/58, 77/62, 77/68, 77/69, 77/70, 77/75, 77/76, 77/94, 77/107, 77/148, 77/167, 77/169, 78/1, 78/2, 78/3, 78/4, 78/5, 78/6, 78/8, 78/9, 78/10, 78/15, 78/17, 78/25, 78/30, 78/39, 78/44, 78/74, 78/102, 78/103, 84/3, 84/9, 85/1, 85/2, 85/4, 85/5, 86/1, 86/2, 86/3, 86/4, 86/8, 86/9, 86/14, 86/20, 86/21, 86/22, 86/23, 86/24, 86/25, 86/26, 87/1, 88/3, 88/4, 88/7, 88/9, 88/15, 88/21, 88/25, 88/27, 88/38, 88/39, 88/45, 88/65, 89/1, 89/2, 89/3, 89/6, 89/7, 90/1, 90/3, 90/4, 90/6, 90/7, 90/8, 90/9, 90/10, 90/14, 101/2, 143/1, 143/3, 201/2 og 201/3 i Bodø kommune.

VERNEPROSESS

Fylkesmannen i Nordland fikk i brev av 01.02.2013 fra Direktorat for naturforvaltning i oppdrag å utrede vern av Saltstraumen. Etter en kort og intensiv prosess ble Saltstraumen marine verneområde, sammen med Tautraryggen og Framvaren marine verneområder i henholdsvis Nord-Trøndelag og Vest-Agder fylker, vedtatt vernet som de første marine verneområdene i Norge den 21. juni 2013. Grensemerking av verneområdet ble gjennomført i 2015. Rettsboka fra jordskiftesaken ble forkynt 13.09.2019.

VERNEGRENSE

Grensa for naturreservatet kommer fram av kart i målestokk 1:40 000, datert Miljødirektoratet juni 2013 (kartvedlegg 1). Digitalt kartet og link til verneforskriften finnes på nettsiden www.miljodirektoratet.no/tjenester/naturbase/.

BRUKSHISTORIE

Funn av steinalderbosetninger vitner om at det har bodd folk ved Saltstraumen i mange tusen år. Området har vært attraktivt på grunn av de rike fiskeressursene i området. Den første tiden livnærte man seg av jakt og fiske. Siden gikk det mer og mer over i landbruk og fiske. Strandsonen har mange spor etter båtstøer, naust og sjøhus. Det vitner om at det tradisjonelt har vært stor fiskeriaktivitet i området. I den senere tid har fritidsfiske dominert bruken av området, men det foregår fortsatt kommersielt fiske i de dypere områdene av verneområdet. Saltstraumen har de siste tiårene også blitt en populær turistdestinasjon og mye brukt dykkerlokalitet.

FRILUFTSLIV

Det er ingen restriksjoner i verneforskriften på alminnelig friluftsliv i sjø og i fjæresonen. Verneområdet brukes aktivt til friluftslivsaktiviteter som båtutfart, turgåing i fjæra og sportsdykking.

JAKT OG FISKE

Verneforskriften regulerer ikke høsting etter havressursloven, med unntak for høsting av tang og tare. Det er registrert flere fiskefelt for både aktive og passive fiskeredskaper i Saltstraumen marine verneområde som sporadisk brukes av lokale fiskere. I tillegg er det et intensivt fritidsfiske, spesielt i selve Saltstraumen. Dette fisket foregår både fra land og i fra båt. Det foregår også en del sportsdykking og fridykking i området der det harpuneres fisk.

REISELIV

Saltstraumen er en viktig reiselivsdestinasjon som besøkes av en stor mengde turister hvert år. Hovedsakelig kommer turistene for å se på fenomenet Saltstraumen. I tillegg brukes det marine verneområdet aktivt av turister i forbindelse med fiske fra land og fra utleiebåter, i forbindelse med sportsdykking, fridykking og til turer med RIB-safari.

FORSKNING OG UNDERVISNING

Saltstraumen marine verneområde ligger i nærområdet til Nord Universitet, der akvatisk biovitenskap er en av de fire fagområdene det gis forskerutdanning innen. Saltstraumen brukes jevnlig av Nord Universitet som arena for ulike akvatiske forskningsprosjekter.

BYGG OG INSTALLASJONER

Det er en rekke mindre bryggeanlegg, flytebrygger, båtstøer og båtutsettingsplasser i verneområdet. Det er ikke kaianlegg for store båter i verneområdet.

INFRASTRUKTUR

Det går en biled (Saltfjorden - Skjerstadvfjorden - Saltdalsfjorden) inn hovedløpet på Saltstraumen.

FORVALTNING

INNLEDNING

Klima- og miljødepartementet (KLD) er øverste myndighet for miljøforvaltningen i Norge. Departementet har ansvaret for at den miljøpolitikken Stortinget har vedtatt blir gjennomført. KLD er overordnet myndighet for forvaltningen av områder vernet etter naturvernloven, naturmangfoldloven og viltloven. Miljødirektoratet er øverste fagmyndighet for naturvernområder i Norge og har hovedansvar for forvaltning av områder vernet etter naturmangfoldloven. Miljødirektoratet avgjør hvem som skal være forvaltningsmyndighet for det enkelte verneområde og er klageinstans for vedtak som forvaltningsmyndigheten i det enkelte verneområdet har gjort. Miljødirektoratet skal også veilede forvaltningsmyndigheten i praktiseringen av verneforskriftene. Statsforvalteren i Nordland er forvaltningsmyndighet for Saltstraumen marine verneområde, og skal behandle og avgjøre alle søknader. Klage på vedtak skal gå via statsforvalteren i Nordland og sluttbehandles av Miljødirektoratet. Bodø kommune er myndighet på flere av de øvrige lovverkene som kan få betydning innen verneområdet, eksempelvis plan- og bygningsloven og forurensningsloven. Siden det går en biled gjennom Saltstraumen er det Kystverket som er myndighet for båttrafikken. Statens naturoppsyn er forvaltningens feltapparat og vil reagere med anmeldelse eller informasjon der lovbrudd påtreffes. Oppsynet rapporterer til forvaltningsmyndigheten. Forvaltningsmyndigheten har også et selvstendig ansvar for å reagere på lovbrudd som blir oppdaget.

TILTAKSPLAN

ID_TILT AK	PR I	Beskrivelse	Kategori	Bevaringsm ål	Dato innlag t	Dato ferdig	Inter nt opp h av
ID_TILV V00003 081_00 000000 1	1	Lage ny verneområdepla kat, samt temaplakater for naturmangfold og fiskeing	Tilretteleggi ng og informasjon	Ikke valgt	02.06. 2023	15.05. 2024	
ID_TILV V00003 081_00 000000 2	2	Sette opp to trippel-tavler og to cortenståltavler	Tilretteleggi ng og informasjon	Ikke valgt	02.06. 2023	15.05. 2024	

ID_TILT AK	PR I	Beskrivelse	Kategori	Bevaringsm ål	Dato innlag t	Dato ferdig	Inter nt opph av
ID_TILV V00003 081_00 000000 3	3	Rydding av sluker - Bodø Sportsdykkerklu bb	Annet	Ikke valgt	02.06. 2023		
ID_TILV V00003 081_00 000000 4	4	Rydding av sluker - dykkerfirma	Annet	Ikke valgt	02.06. 2023		

SKJØTSELSPLAN

Planbehov er ikke avklart

BESØKSFORVALTNING

Plan utarbeidet og ligger som vedlegg

FORVALTNINGSUTFORDRINGER

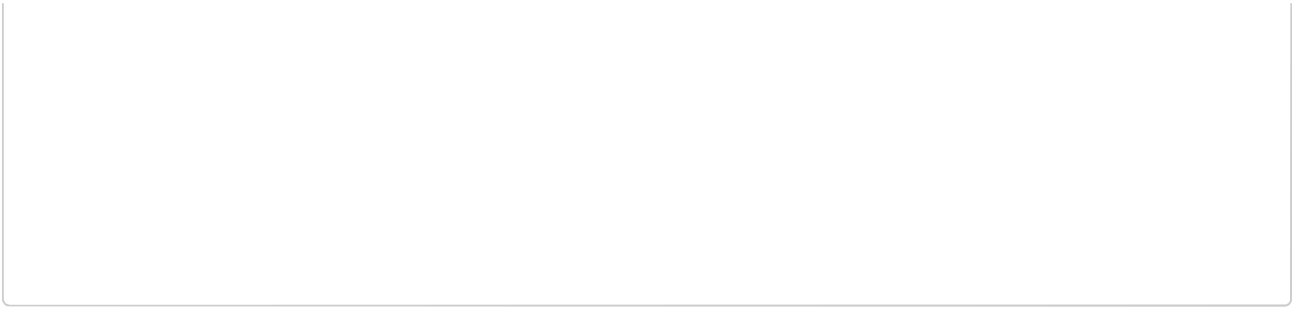
I forbindelse med oppstartmeldingen for forvaltningsplan for Saltstraumen marine verneområde har det kommet flere innspill om forhold man mener forvaltningsmyndigheten bør ta tak i.

Det er kommet innspill om utfordringene knyttet til sluker og fiskesnører som slites i Saltstraumen. Dette er en stor belastning på verneverdiene da fiskesnørene og slukene både forsøpler, forurenses og er til skade for fugl, fisk og andre dyr som lever i verneområdet. Dette er brudd på formålet med det marine verneområdet og en forvaltningsutfordring som vi vil følge opp i forvaltningsplanen.

Det er kommet innspill om at det fiskes for mye og for intensivt i Saltstraumen og at dette går ut over fiskebestandene i området. Fisking er unntatt vernebestemmelsene for Saltstraumen marine verneområde, og dermed ikke noe Statsforvalteren kan regulere i en forvaltningsplan. Fiskeressursene forvaltes av Fiskeridirektoratet gjennom Havressursloven. Statsforvalteren har i brev av 1.12.2022 oppfordret Fiskeridirektoratet til å etablere en forbudssone mot fangst av steinbit i den sentrale delen av verneområdet, da det er faglig grunn til å tro at fravær av steinbit kan medføre til vekst i kråkebollebestandene og nedbeiting av tareskog, som er en viktig for det biologiske mangfoldet. Fiskeridirektoratet meldte i august 2023 at de jobber videre med denne anmodningen. Dersom det er aktuelt å innføre en slik forbudssone vil Fiskeridirektoratet sende forslaget på offentlig høring før et eventuelt vedtak.

Det er også kommet innspill om at den hyppige småbåttrafikken til utleiebåter og rib i Saltstraumen forstyrrer og er til ulempe for fuglelivet i området. Ferdsel med båt er også unntatt vernebestemmelsene for Saltstraumen marine verneområde. Derfor er båttrafikk heller ikke noe som Statsforvalteren kan regulere i forvaltningsplanen. Siden det går en biled gjennom Saltstraumen forvaltes båttrafikken i området av Kystverket gjennom Havne- og farvannsloven.

Strandsøppel ble også nevnt i innspillene. Dette er ikke en forvaltningsoppgave. Det finnes imidlertid ordninger for privatpersoner og lag som ønsker å bidra til å rydde opp i strandforsøplingen. Iris Salten har en ordning der man kan hente gratis plastsekker til ryddingen på et av deres miljøtorg og avtale gratis henting av avfallet etter ryddingen. Alternativt kan man søke refusjonsordningen for håndtering av herreløst marint avfall i regi av «Hold Norge Rent».

NATURMANGFOLDLOVEN

Vedtak om vern av det marine verneområdet i 2013 er hjemlet i naturmangfoldloven.

Kapittel II i naturmangfoldloven gir alminnelige bestemmelser om bærekraftig bruk (blant annet forvaltningsmål for naturtyper, økosystemer og arter).

I tillegg skal fem prinsipper (§§ 8-12) legges til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet, og bruken av prinsippene skal være synlig i begrunnelser for offentlige beslutninger som berører naturmangfold. Dette gjelder for eksempel behandling av dispensasjonssøknader og vedtak av forvaltningsplan.

De fem prinsippene gjelder henholdsvis kunnskapsgrunlaget (§8), føre-var-prinsippet (§9), økosystemtilnærming og samlet belastning (§ 10), at tiltakshaver må dekke kostnadene ved miljøforringelse (§11) og miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder (§ 12).

Etter § 8 i naturmangfoldloven skal offentlige beslutninger som berører naturmangfoldet så langt det er rimelig, bygge på vitenskapelig kunnskap om arters bestandssituasjon, naturtypers utbredelse og økologiske tilstand, samt effekten av påvirkninger. Videre skal kunnskap som er basert på generasjoners erfaringer gjennom bruk av og samspill med naturen vektlegges. Forvaltningsplanen gir nærmere retningslinjer for aktiviteter som kan tillates i verneområdene innenfor de rammer som er satt av naturmangfoldloven og verneforskrift. Samlet belastning på verneområdene er et sentralt moment ved vurdering av søknader om dispensasjoner fra verneforskrift. I forbindelse med forvaltningsplanen er det utarbeidet konkrete bevaringsmål for ulike naturkvaliteter som grunnlag for overvåking av naturtilstanden. Dette vil gi et styrket grunnlag for å kunne vurdere samlet belastning av ulike aktiviteter i området. Utarbeiding av forvaltningsplan bidrar dermed til å ivareta prinsippet i naturmangfoldloven § 10 om økosystemtilnærming og samlet belastning. Etter naturmangfoldloven § 11 skal kostnadene ved å hindre eller begrense skade på naturmangfoldet bæres av tiltakshaver. Verneforskriften legger vesentlige begrensninger på hvilke tiltak som kan gjøres i området. I dispensasjoner vil det normalt settes vilkår for å hindre eller begrense skade på naturmangfold, og tiltakshaver vil måtte dekke eventuelle kostnader knyttet til det å oppfylle vilkårene. Prinsippet om miljøforsvarlige driftsmetoder, teknikk og lokalisering (§ 12) er blant annet relevant i forbindelse med behandling av søknader om dispensasjoner, både når det gjelder spørsmålet om dispensasjon bør gis og eventuelt hvilke vilkår som bør settes for å sikre verneverdiene. Prinsippet om beste tilgjengelige teknikker og driftsmetoder vurderes som aktuelt blant annet i forbindelse med skjøtselstiltak. Prinsippet om beste lokalisering vurderes som relevant i forbindelse med blant annet behandling av søknader om dispensasjoner, både når det gjelder

spørsmålet om dispensasjon bør gis og eventuelt hvilke vilkår som bør settes (nml § 12). Forskrifter gitt med hjemmel i naturvernloven og naturmangfoldloven gjelder ikke for virksomhet utenfor vernegrensene. I slike tilfeller gjelder naturmangfoldloven (nml) § 49 (utenforliggende virksomhet som kan medføre skade inn i et verneområde). Det er viktig at grunneiere, kommune og andre offentlige og private instanser forvalter tilgrensende området i tråd med nml § 49, på en slik måte at ikke verneverdiene innenfor et verneområde blir forringet.

VERNEFORSKRIFT URL

<https://lovdata.no/forskrift/2013-06-21-694>

SENTRALE FØRINGER

Klima- og miljødepartementets veileder om kapittel II i naturmangfoldloven Klima- og miljødepartementets handlingsplan for styrket forvaltning av verneområder (2019) Miljødirektoratets rundskriv om forvaltning av verneforskrifter (M106-2014)

FORVALTNINGSMYNDIGHETENS RETNINGSLINJER

Id	Tema	Forskriftreferanse	Forvaltningsmyndighetens retningslinje
	Alminnelig ferdsel og bruk av fjæresonen	§ 4, punkt 2	Det marine vernet i Saltstraumen omfatter fjæresonen opp til middel høyvann. Det marine vernet er hovedsakelig et vern mot nye tiltak som kan skade naturmangfoldet. Vanlig tradisjonell bruk av fjæresonen omfattes ikke av vernet, herunder friluftsliv, bålbrenning, undervisning, beiting, samt små tiltak som enkel manuell rydding av private båtstøer og båtutsett.

Id	Tema	Forskriftreferanse	Forvaltningsmyndighetens retningslinje
	Båt	§ 4, punkt 3 og 4	Det er ingen restriksjoner på ferdsel og oppankring av båt. Det er heller ikke restriksjoner på at det etableres fortøyninger for småbåter i området, så lenge forføyningsmiddelet er av et materiale som ikke forurensrer. Det er eksempelvis ikke greit å bruke gamle bilmotorer og lignende som forføyningsmiddel. Med småbåt menes enhver flytende innretning som er beregnet på og i stand til å bevege seg på vann, og som har en største lengde på inntil 15 meter. Det er ikke lov til å etablere nye fortøyninger for båter større enn 15 meter.
	Fisking og høsting	§ 4 punkt 5, 6 og 7.	Fisking er tillatt. Høsting av andre marine organismer er også tillatt, med unntak av tang, tare og marine planter. Det kan søkes dispensasjon til uttak av små mengder tang og tare i forbindelse med matlaging.
	Havbruk	§ 5 punkt 2	Havbruk er i utgangspunktet forbudt, men verneforskriften åpner for at det kan gis dispensasjon til havbruksetableringer innenfor arealene som er avsatt til havbruksformål i kommunens kystsoneplan, og som ikke er i strid med verneformålet. I verneformålet står det at det er en målsetning å beholde verneverdiene uten større grad av ytre påvirkning. Det tilsier at det ikke vil være aktuelt å gi dispensasjon til etablering av havbruksvirksomhet med store utslipp.

Id	Tema	Forskriftreferanse	Forvaltningsmyndighetens retningslinje
	Kaier og flytebrygger	§ 4 punkt 11 og § 5 punkt 6, 8, 9, 10 og 11.	<p>Kaier og flytebrygger etablert før Saltstraumen ble fredet som marint verneområde i 2013 kan brukes og vedlikeholdes. Flytebrygger etablert før Saltstraumen ble fredet kan tas på land på vinteren og settes ut på samme sted på sommeren. Flytebryggene kan også skiftes ut uten at det behøves søkes om dette, men dersom man ønsker å øke størrelsen på flytebryggen må det søkes dispensasjon fra verneforskriften til dette. Det er ikke lov til å bygge nye kaier eller etablere nye flytebrygger uten at det er søkt og gitt dispensasjon fra verneforskriften til dette. Det vil bare bli gitt dispensasjon til etablering av små flytebrygger (max 6 båter). Unntaket fra dette er ved de etablerte områdene for småbåtanlegg ved Laukeng, Tuv og Ripnes. Her kan det gis dispensasjoner til å etablere større småbåtanlegg. Det kan også søkes om dispensasjoner for å legge ut bølgedempere og utføre mudring utenfor småbåtanleggene.</p>

Id	Tema	Forskriftreferanse	Forvaltningsmyndighetens retningslinje
Alminnelig ferdsel og bruk av fjæresonen	§ 5, punkt 12	<p>Det er åpning i verneforskriften for at grunneiere skal kunne søke dispensasjon til et mindre uttak av sand og grus fra fjæresonen. Dette er en rettighet som er tatt med i verneforskriften fordi det har vært vanlig for spesielt bønder i området å hente sand i fjæra til eget bruk. Den er tatt med som en dispensasjonsbestemmelse, ikke et direkte unntak, for at forvaltningsmyndigheten kan ha styring med at det ikke startes kommersielt uttak av sand fra verneområdet. Hva som er et "mindre uttak" av sand er i utgangspunktet ikke en definert størrelse, men en dom i Midt-Trøndelag herredsrett 16.11.1989 i forbindelse med erstatningsoppgjøret for vern av Grønningsbukta naturreservat har definert grunneiers "mindre uttak" av sand til å være 4 m³ grus pr år. Det finnes flere typer sand i fjæresonen, heriblant skjellsand. Skjellsand består av delvis nedbrutte kalkskall fra skjell, rur, kråkeboller og snegler. Skjellsandforekomstene er størst på litt eksponerte plasser der bølgene effektivt knuser skallene, slik som de delene av verneområdet som vender ut mot Saltenfjorden. Skjellsand som naturtype er viktige gyte- og oppvekstområde for flere fiskearter. Større krepsdyr bruker skjellsand til parringsplass og ved skallskifte. Det er også et stort mangfold av mindre arter som lever nedgravd i skjellsanden. Skjellsand er en av kartleggingsenhetene for viktig naturmangfold beskrevet i DN-håndbok 19. Siden dannelsen av ny skjellsand går svært langsomt regnes ikke skjellsandforekomster som en fornybar ressurs. Statsforvalteren vurderer at hvorvidt uttak av skjellsand kan påvirke verneverdier negativt avhenger av størrelsen på uttaket. Det vurderes at et mindre uttak ikke vil påvirke verneverdier</p>	

Id	Tema	Forskriftreferanse	Forvaltningsmyndighetens retningslinje
			vesentlig dersom det gjøres i områder med store skjellsandforekomster. Uttak fra mindre skjellsandforekomster bør unngås.
	Forskning og undervisning	§ 1 og naturmangfoldloven § 48	<p>Forskning og overvåkning er ikke opplistet blandt de generelle unntakene eller de spesifiserte dispensasjonsbestemmelsene. Søknader om dispensasjon til forskning og overvåkning må derfor vurderes etter den generelle unntaksparagrafen i naturmangfoldloven som åpner for unntak dersom det “ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig”.</p> <p>I vurderingen av om dispensasjon skal gis må nytten av et forskningsprosjekt vurderes opp mot omfanget av eventuelle inngrep eller tiltak og de ulemper dette medfører. Forskningsaktiviteter som ikke trenger å lokaliseres til et verneområde vil bli avslått. Det framgår av verneformålet at området skal kunne tjene som referanseområde for forskning og overvåkning. Det begrunner en mer liberal dispensasjonspraksis for slike søknader, men ikke når det er tale om etablering av faste anlegg (ny infrastruktur) eller terrenginngrep i verneområdene. Som regel vil det bli gitt dispensasjon til tiltak som bidrar i å øke kunnskapen om området.</p>

TILGRESENDE VERNEOMRÅDER

Saltstraumen marine verneområde deler grense med Sundstraumljan naturreservat på en strekning på om lag 5 kilometer.

KUNNSKAPSGRUNNLAG

Forfatter	År	Tittel	Utgiver	Kobling
Solli, A	1990	SALTSTRAUMEN 2029 III, berggrunnskart M 1:50 000	Norges geologiske undersøkelse	
Plassen L., Christiaan van Son T., Lepland A og Longva O.	2014	Kartlegging av Saltstraumen marine verneområde	Norges geologiske undersøkelse	https://www.ngu.no/upload/Publikasjoner/Rapporter/2015/2015_057.pdf
Fagerli, C.W., Gundersen, H., Gitmark, J.K., Staalstrøm, A. & Christie, H.	2015	Naturtyper i Saltstraumen marine verneområde.	NIVA. Rapport 6841-2015.	http://hdl.handle.net/11250/2360535
Ihrsen F. og Karlsen V.		Rapport - Fase 1 Kartlegging av geologiske formasjoner i Saltstraumen marine verneområde	Upublisert	
Moland, E og Strand, H.K.	2021	Kunnskapsstøtte - Fangst av steinbit og konsekvensene av høstingen av den i Saltstraumen marine verneområde	Haforskningsinstituttet	

Forfatter	År	Tittel	Utgiver	Kobling
Bakken, T., Kongshavn, K., Martell, L., Alvestad, T. og Kongsrud, J.A.	2020	Feltarbeid i Saltstraumen marine verneområde. Utfordringer og metodikk for observasjon og skånsom innsamling av marin fauna i en av verdens sterkeste tidevannsstrømmer.	NTNU Vitenska psmuseet	

VEDLEGG

FILVEDLEGG

Lagt til	Tema	Eksternt Opphav	Internt Opphav
02.11.2023			

KARTVEDLEGG

Lagt til	Tema	Eksternt Opphav	Internt Opphav
27.05.2021	Vernekart Saltstraumen marine verneområde		